

Judikatūras krājums

TIESAS SPRIEDUMS (otrā palāta)

2016. gada 29. septembrī*

Lūgums sniegt prejudiciālu nolēmumu — Reģionālie tiesiskie regulējumi, kas nosaka no atjaunojamiem energoresursiem saražotās elektroenerģijas bezmaksas sadali attiecīgajā reģionā esošajās sistēmās — Diferenciācija atkarībā no zaļās elektroenerģijas izcelsmes — EKL 28. un 30. pants — Brīva preču aprīte — Direktīva 2001/77/EK — 3. un 4. pants — Valsts zaļās enerģijas ražošanas atbalsta mehānismi — Direktīva 2003/54/EK — 3. un 20. pants — Direktīva 96/92/EK — 3. un 16. pants — Elektroenerģijas iekšējais tirgus — Pieeja sadales sistēmām atbilstoši nediskriminējošiem tarifu nosacījumiem — Sabiedrisko pakalpojumu saistības — Nesamērīgums

Lieta C-492/14

par lūgumu sniegt prejudiciālu nolēmumu atbilstoši LESD 267. pantam, ko *Nederlandstalige rechtbank van eerste aanleg te Brussel* (Briseles pirmās instances (holandiešu valoda) tiesa, Beļģija) iesniedza ar lēmumu, kas pieņemts 2014. gada 2. septembrī un kas Tiesā reģistrēts 2014. gada 5. novembrī, tiesvedībā

Essent Belgium NV

pret

Vlaams Gewest,

Inter-Energa,

IVEG,

Infrax West,

Provinciale Brabantse Energiemaatschappij CVBA (PBE),

Vlaamse Regulator van de Elektriciteits- en Gasmarkt (VREG),

piedaloties

Intercommunale Maatschappij voor Energievoorziening Antwerpen (IMEA),

Intercommunale Maatschappij voor Energievoorziening in West- en Oost-Vlaanderen (IMEWO),

Intercommunale Vereniging voor Energielevering in Midden-Vlaanderen (Intergem),

Intercommunale Vereniging voor de Energiedistributie in de Kempen en het Antwerpse (IVEKA),

* Tiesvedības valoda – holandiešu.

Iverlek,

Gaselwest CVBA,

Sibelgas CVBA.

TIESA (otrā palāta)

šādā sastāvā: palātas priekšsēdētājs M. Ilešičs [*M. Ilešič*], tiesneši K. Toadere [*C. Toader*], A. Ross [*A. Rosas*], A. Prehala [*A. Prechal*] (referente) un E. Jarašūns [*E. Jarašiūnas*],

ģenerālvokāts Ī. Bots [*Y. Bot*],

sekretāre M. Ferreira [*M. Ferreira*], galvenā administratore,

ņemot vērā rakstveida procesu un 2015. gada 19. novembra tiesas sēdi,

ņemot vērā apsvērumus, ko sniedza:

— *Essent Belgium NV* vārdā – *D. Haverbeke* un *W. Vandorpe*, *advocaten*,

— *Vlaams Gewest* un *VREG* vārdā – *S. Vernailen*, *advocaat*,

— Grieķijas Republikas vārdā – *S. Lekkou* un *V. Pelekou*, pārstāves,

— Eiropas Komisijas vārdā – *E. Manhaeve* un *G. Wilms*, kā arī *O. Beynet*, pārstāvji,

noklausījusies ģenerālvokāta secinājumus 2016. gada 14. aprīļa tiesas sēdē,

pasludina šo spriedumu.

Spriedums

- 1 Lūgums sniegt prejudiciālu nolēmumu ir par to, kā interpretēt EKL 12., 28. un 30. pantu, kā arī Eiropas Parlamenta un Padomes 2003. gada 26. jūnija Direktīvas 2003/54/EK par kopīgiem noteikumiem attiecībā uz elektroenerģijas iekšējo tirgu un par Direktīvas 96/92/EK atcelšanu (OV 2003, L 176, 37. lpp.) 3. panta 1. un 4. punktu.
- 2 Šie lūgumi tika iesniegti tiesvedībā starp *Essent Belgium NV* un *Vlaams Gewest* (Flandrijas reģions, Beļģija) u.c. par šī reģiona ārpuslīgumisko atbildību saistībā ar faktu, ka tas secīgi ir pieņēmis reģionālus tiesiskus regulējumus, ar kuriem bezmaksas sadale šajā reģionā esošajās sadales sistēmās ir ierobežota, paredzot, ka tā attiecas, pirmām kārtām, tikai uz no atjaunojamiem energoresursiem saražoto elektroenerģiju (turpmāk tekstā – “zaļā elektroenerģija”), kas šajās sadales sistēmās ir tieši ievadīta no šīm sistēmām pieslēgtām ražošanas iekārtām, un, otrām kārtām, tikai uz zaļo elektroenerģiju, ko ražošanas iekārtas tieši ievada visā dalībvalstī, kurā ir šis reģions, esošajās sadales sistēmās.

Atbilstošās tiesību normas

Eiropas Savienības tiesības

Direktīva 2001/77/EK

3 Eiropas Parlamenta un Padomes 2001. gada 27. septembra Direktīva 2001/77/EK par tādas elektroenerģijas pielietojuma veicināšanu iekšējā elektrības tirgū, kas ražota, izmantojot neizsīkstošos enerģijas avotus (OV 2001, L 283, 33. lpp.), no 2012. gada 1. janvāra tika atcelta ar Eiropas Parlamenta un Padomes 2009. gada 23. aprīļa Direktīvu 2009/28/EK par atjaunojamo energoresursu izmantošanas veicināšanu un ar ko groza un sekojoši atceļ Direktīvas 2001/77/EK un 2003/30/EK (OV 2009, L 140, 16. lpp.). Tomēr, ņemot vērā pamatlīetas faktu norises datumu, konkrētajā gadījumā ir jāņem vērā Direktīvas 2001/77 normas.

4 Atbilstoši Direktīvas 2001/77 preambulas 1.–3. un 14. apsvērumam:

“(1) Neizsīkstošo enerģijas avotu pielietojuma potenciālu Kopienā pašlaik izmanto nepietiekoši. Kopiena atzīst, ka vajadzība veicināt neizsīkstošo enerģijas avotu izmantošanu ir prioritārs pasākums, ņemot vērā to, ka šo avotu izmantošana dod ieguldījumu vides aizsardzībā un noturīgā attīstībā. Turklāt tas var arī radīt darba vietas vietējā līmenī, pozitīvi ietekmēt sociālo kohēziju, uzlabot piegāžu drošību un ļaut ātrāk sasniegt Kioto izvirzītos mērķus. Tādēļ jānodrošina šī potenciāla labāka izmantošana iekšējā elektrības tirgū.

(2) Tādas elektrības pielietojuma veicināšanai, kas ražota, izmantojot neizsīkstošos enerģijas avotus, Kopienā ir augsta prioritāte, kā izklāstīts Baltajā grāmatā par neizsīkstošajiem enerģijas avotiem [...], tādu iemeslu dēļ kā energoapgādes drošība un daudzveidība, vides aizsardzība un sociālā un ekonomiskā kohēzija. [...]

(3) Tādas elektrības [lielāka] pielietošana, kas ražota, izmantojot neizsīkstošos enerģijas avotus, veido nozīmīgu daļu to pasākumu kompleksā, kas vajadzīgi, lai izpildītu prasības, ko paredz Apvienoto Nāciju Vispārējai konvencijai par klimata pārmaiņām pievienotais Kioto protokols, kā arī nozīmīgu daļu visos pasākumos turpmāku saistību izpildei.

[..]

(14) Lai valsts līmenī atbalstītu neizsīkstošo enerģijas avotu izmantošanu, dalībvalstis pielieto dažādus mehānismus, tostarp zaļos sertifikātus, investīciju palīdzību, atbrīvošanu no nodokļiem vai to atvieglojumus, nodokļu atmaksāšanu un tiešās cenu atbalsta shēmas. Lai saglabātu ieguldītāju uzticību, svarīgs veids, kā sasniegt šīs direktīvas mērķi, ir garantēt minēto mehānismu pienācīgu darbību, līdz sāk darboties Kopienas sistēma.”

5 Direktīvas 2001/77 1. pantā bija noteikts:

“Šīs direktīvas mērķis ir veicināt elektrības ražošanā izmantojamo neizsīkstošo enerģijas avotu nozīmes palielināšanos iekšējā elektrības tirgū un radīt pamatu vēlākai Kopienas sistēmai šajā jomā.”

6 Minētās direktīvas 3. panta 1. un 2. punktā bija paredzēts:

“1. Dalībvalstis veic attiecīgus pasākumus, lai iedrošinātu lielāku tās elektrības patēriņu, kas ražota, izmantojot neizsīkstošos enerģijas avotus, saskaņā ar valsts orientētajiem mērķiem, kas minēti 2. punktā. Šiem pasākumiem jābūt proporcionāliem sasniedzamajam mērķim.

2. Ne vēlāk kā 2002. gada 27. oktobrī un pēc tam ik pēc pieciem gadiem dalībvalstis pieņem un publicē ziņojumu, kurā nosaka valsts orientējošos mērķus attiecībā uz tādas elektrības patēriņu nākotnē, kas ražota, izmantojot neizsīkstošos enerģijas avotus, šo mērķi izsakot kā procentuālu daļu no elektrības patēriņa nākamajos 10 gados. [...] Lai noteiktu šos mērķus līdz 2010. gadam, dalībvalstis:

- ņem vērā pielikumā norādītās atsauces vērtības,
- nodrošina, lai mērķi būtu saderīgi ar visām tām valsts saistībām, ko tā uzņēmusies saistību par klimata pārmaiņām sakarā, kuras Kopienas uzņēmusies, ievērojot Kioto protokolu, kas pievienots Apvienoto Nāciju Vispārējai konvencijai par klimata pārmaiņām.”

7 Šīs pašas direktīvas 4. panta “Atbalsta shēmas” 1. punktā bija noteikts:

“Neierobežojot [EK] līguma 87. un 88. pantu, [Eiropas] Komisija izvērtē dalībvalstīs piemērotos mehānismus, saskaņā ar kuriem elektrības ražotājs, pamatojoties uz valsts iestāžu pieņemtiem noteikumiem, saņem tiešu vai netiešu atbalstu, un kuri varētu izpausties kā tirdzniecības ierobežošana, vērtējumā noskaidrojot, vai minētie mehānismi palīdz sasniegt mērķus, kas norādīti Līguma 6. un 174. pantā.”

8 Direktīvas 2001/77 7 pantā “Jautājumi saistībā ar elektrotīkliem” bija paredzēts:

“1. Neskarot elektrotīkla izturības un drošības uzturēšanu, dalībvalstis veic vajadzīgos pasākumus, lai nodrošinātu, ka pārvades sistēmu operatori un sadales sistēmu operatori savā teritorijā garantē tādas elektrības pārvadi un sadali, kas ražota, izmantojot neizsīkstošos enerģijas avotus. Attiecībā uz elektrību, kas ražota, izmantojot neizsīkstošos enerģijas avotus, tās var arī paredzēt prioritāru pieeju elektrotīklam. Izvietojot elektrostaciju iekārtas [Veicot elektrostaciju iekārtu dispečervadību], pārvades sistēmu operatori, ciktāl to ļauj valsts elektrosistēmas darbība, dod priekšroku tādām, kuras izmanto neizsīkstošos enerģijas avotus.

2. Dalībvalstis izveido tiesisku regulējumu vai prasa pārvades sistēmu operatoriem un sadales sistēmu operatoriem izstrādāt un publicēt savus standarta noteikumus attiecībā uz izmaksu segšanu saistībā ar tādiem tehniskiem pielāgojumiem, kā pieslēgumi tīklam un tīkla ievilkšana [nostiprināšana], kas vajadzīgi, lai integrētu jaunus ražotājus, kuri ievada savstarpēji savienotajā tīklā elektrību, kas ražota, izmantojot neizsīkstošos enerģijas avotus.

[..]

3. Attiecīgā gadījumā dalībvalstis var prasīt pārvades sistēmu operatoriem un sadales sistēmu operatoriem pilnībā vai daļēji segt 2. punktā minētās izmaksas.

[..]

6. Dalībvalstis nodrošina, ka samaksas iekasēšana par pārvadi un sadali nav diskriminējoša attiecībā uz elektrību, kas ražota, izmantojot neizsīkstošos enerģijas avotus, tostarp jo īpaši tādu elektrību, kas, izmantojot neizsīkstošos enerģijas avotus, ražota nomaļos reģionos, kā salās un reģionos ar zemu iedzīvotāju blīvumu.

Attiecīgā gadījumā dalībvalstis izveido tiesisku regulējumu vai prasa pārvades sistēmu operatoriem un sadales sistēmu operatoriem nodrošināt, ka samaksa, ko par elektrības pārvadi un sadali iekasē no uzņēmumiem, kas izmanto neizsīkstošos enerģijas avotus, atspoguļo reālus izmaksu ietaupījumus, kas radušies uzņēmuma pieslēgšanas pie tīkla rezultātā. Šādi izmaksu ietaupījumi var rasties, izmantojot tiešu pieslēgumu zemsprieguma tīklam.

[..]”

Direktīva 96/92/EK

- 9 Eiropas Parlamenta un Padomes 1996. gada 19. decembra Direktīvas 96/92/EK par kopīgiem noteikumiem attiecībā uz elektroenerģijas iekšējo tirgu (OV 1997, L 27, 20. lpp.) preambulas 3., 15. un 19. apsvērumā bija paredzēts:

“(3) tā kā ar šīs direktīvas noteikumiem nevajadzētu ietekmēt Līguma pilnīgu piemērošanu, īpaši to noteikumu pilnīgu piemērošanu, kas attiecas uz iekšējo tirgu un konkurenci;

[..]

(15) tā kā Līgumā ir īpaši noteikumi, kas attiecas uz brīvās preču aprites un uz konkurences ierobežojumiem;

[..]

(19) tā kā tāpēc dalībvalstīm, nosakot elektroenerģijas uzņēmumiem sabiedrisko pakalpojumu sniegšanas saistības, jāievēro attiecīgie Līguma noteikumi, kurus interpretējusi Tiesa.”

- 10 Saskaņā ar minētās direktīvas 1. pantu:

“Ar šo direktīvu nosaka kopīgus noteikumus elektroenerģijas ražošanai, pārvadei un sadalei. Ar to nosaka noteikumus, kas attiecas uz elektroenerģijas nozares organizāciju un darbību, pieeju tirgum, kritērijiem un procedūrām, kuras piemēro konkursiem un atļauju piešķiršanai, un sistēmu ekspluatāciju.”

- 11 Šīs pašas direktīvas 2. pantā bija noteikts:

“Šajā direktīvā:

[..]

6. “Sadale” ir elektroenerģijas transportēšana videsprieguma un zemsprieguma sadales sistēmās, lai to piegādātu patērētājiem.

[..]

15. “Sistēmas lietotājs” ir jebkura fiziska vai juridiska persona, kura apgādā pārvades vai sadales sistēmu vai kuru apgādā attiecīgā sistēma.

[..]”

- 12 Direktīvas 96/92 3. pantā bija paredzēts:

“1. “Dalībvalstis nodrošina to, ka, pamatojoties uz to institucionālo organizāciju un attiecīgi ievērojot subsidiaritātes principu, neskarot 2. punktu, elektroenerģijas uzņēmumus ekspluatē saskaņā ar šīs direktīvas principiem, lai izveidotu konkurētspējīgu elektroenerģijas tirgu, nešķirojot minētos uzņēmumus pēc tiesībām vai pienākumiem. [..]

2. Pilnībā ievērojot attiecīgos Līguma noteikumus, īpaši 90. pantu, dalībvalstis uzņēmumiem, kas darbojas elektroenerģijas nozarē, var vispārīgās ekonomiskās interesēs uzlikt sabiedrisko pakalpojumu sniegšanas saistības, kuras attiecas uz apgādes drošību, regularitāti, kvalitāti un cenu un vides aizsardzību. Šādām saistībām jābūt skaidri noteiktām, pārredzamām, nediskriminējošām un pārbaudāmām; [..]

3. Dalībvalstis var nepiemērot 5., 6., 17., 18. un 21. pantu, ciktāl šo noteikumu piemērošana būtu šķērslis elektroenerģijas uzņēmumiem uzlikto saistību izpildei juridiski vai faktiski vispārīgās ekonomiskās interesēs un ciktāl tas neietekmētu tirdzniecības attīstību tādā mērā, ka ir pretrunā Kopienas interesēm. Kopienas interesēs ietilpst, *inter alia*, tiesīgu patērētāju konkurence [konkurence attiecībā uz tiesīgiem patērētājiem] saskaņā ar šo direktīvu un Līguma 90. pantu.”

13 Direktīvas 96/92 11. panta 2. un 3. punktā bija noteikts:

“2. Nekādā gadījumā [sadales] sistēmas operators sistēmu lietotājiem vai sistēmu lietotāju grupām nerada nevienlīdzīgus nosacījumus, īpaši par labu saviem meitasuzņēmumiem vai akcionāriem.

3. Dalībvalsts var prasīt, lai sadales sistēmas operators, veicot ražošanas objektu dispečervadību, dod priekšroku ražošanas objektiem, kas izmanto atjaunojamus enerģijas avotus vai atkritumus vai kombinēti ražo siltumu un elektroenerģiju.”

14 Minētās direktīvas 16. pantā bija paredzēts:

“Organizējot pieeju sistēmai, dalībvalstis var izvēlēties 17. un/vai 18. pantā minētās procedūras. Abu grupu procedūras saskan ar objektivitātes, pārredzamības un nediskriminācijas kritērijiem.”

Direktīva 2003/54

15 Direktīva 2003/54 no 2011. gada 3. marta tika atcelta ar Eiropas Parlamenta un Padomes 2009. gada 13. jūlija Direktīvu 2009/72/EK par kopīgiem noteikumiem attiecībā uz elektroenerģijas iekšējo tirgu (OV 2009, L 211, 55. lpp.).

16 Direktīvas 2003/54 preambulas 2., 4., 6., 7., 13., 15. un 17. apsvērumā bija paredzēts:

“(2) [Direktīvas 96/92] īstenošanā gūtā pieredze rāda elektroenerģijas iekšējā tirgus ieguvumus attiecībā uz lielāku efektivitāti, samazinātām cenām, augstākiem pakalpojumu standartiem un lielāku konkurenci. Tomēr joprojām saglabājas būtiski trūkumi un ir iespējams uzlabot tirgus darbību, jo īpaši ir vajadzīgi konkrēti noteikumi, kas nodrošinātu līdzvērtīgus konkurences apstākļus elektroenerģijas ražošanā un samazinātu dominējošo stāvokli tirgū un cenu nosīšanas praksi, un nodrošinātu nediskriminējošus pārvades un sadales tarifus, padarot tiklu pieejamu, pamatojoties uz tarifiem, kas publicēti pirms to stāšanās spēkā, [..]

[..]

(4) Līgumā garantētās brīvības Eiropas iedzīvotājiem – brīva preču aprīte, pakalpojumu sniegšanas brīvība un brīvība veikt uzņēmējdarbību – ir iespējamas vienīgi pilnībā atvērtā tirgū, kas visiem patērētājiem ļauj brīvi izvēlēties piegādātājus un visiem piegādātājiem ļauj brīvi veikt piegādes patērētājiem.

[..]

(6) Lai darbotos konkurence, pieeja tīklam nedrīkst būt diskriminējoša, tai jābūt pārredzamai un cenām jābūt taisnīgi noteiktām.

(7) Lai pabeigtu elektroenerģijas iekšējā tirgus veidošanu, sevišķi svarīga ir nediskriminējoša pieeja pārvades tīkla vai sadales sistēmu operatoriem. [..]

[..]

(13) Jāveic papildu pasākumi, lai nodrošinātu pārredzamus un nediskriminējošus tarifus attiecībā uz pieeju tīkliem. Šie tarifi jāpiemēro visiem sistēmu lietotājiem, tos nediskriminējot.

[..]

(15) Efektīva regulēšana, ko veic viena vai vairākas valsts pārvaldes iestādes, ir svarīgs faktors, lai garantētu nediskriminējošu pieeju tīklam. [..] Šīm iestādēm jābūt kompetentām noteikt vai apstiprināt tarifus vai vismaz pārvades un sadales tarifu aprēķināšanas metodes. Lai izvairītos no neskaidribām un dārgiem un laikietilpīgiem strīdiem, šie tarifi ir jāpublicē pirms to stāšanās spēkā.

[..]

(17) Lai visiem tirgus dalībniekiem, tostarp jaunpienācējiem, nodrošinātu efektīvu pieeju tirgum, ir vajadzīgs nediskriminējošs un izmaksas atspoguļojošs līdzsvarošanas mehānisms. [..]

17 Direktīvas 2003/54 1. pantā “Darbības joma” bija noteikts:

“Ar šo direktīvu nosaka kopīgus noteikumus elektroenerģijas ražošanai, pārvadei, sadalei un piegādei. Ar to nosaka normas, kas attiecas uz elektroenerģijas nozares organizāciju un darbību, pieeju tirgum, kritērijiem un procedūrām, kuras piemēro konkursiem un atļauju piešķiršanai, kā arī uz sistēmu ekspluatāciju.”

18 Minētās direktīvas 2. pantā bija paredzēts:

“Šajā direktīvā:

[..]

[5] “sadale” ir elektroenerģijas transportēšana augstsprieguma, vidēja sprieguma un zemsprieguma sadales sistēmās, lai to piegādātu patērētājiem, bet neietverot piegādi;

[..]

[18] “sistēmas lietotāji” ir visas fiziskas vai juridiskas personas, kuras apgādā pārvades vai sadales sistēmu vai saņem piegādes no šīs sistēmas;

[..].”

19 Šīs pašas direktīvas 3. pantā “Sabiedrisko pakalpojumu sniegšanas saistības un patērētāju aizsardzība” bija paredzēts:

“1. Pamatojoties uz institucionālo organizāciju un ievērojot subsidiaritātes principu, dalībvalstis nodrošina to, ka, neskarot 2. punktu, elektroenerģijas uzņēmumi strādā saskaņā ar šīs direktīvas principiem, lai izveidotu konkurētspējīgu, drošu un vides kontekstā ilgtspējīgu elektroenerģijas tirgu, un nepieļauj diskrimināciju starp minētajiem uzņēmumiem attiecībā uz tiesībām vai pienākumiem.

2. Pilnībā ievērojot attiecīgos Līguma noteikumus, īpaši tā 86. pantu, dalībvalstis uzņēmumiem, kas darbojas elektroenerģijas nozarē, var vispārējās ekonomiskās interesēs uzlikt sabiedrisko pakalpojumu sniegšanas saistības, kuras attiecas uz drošību, tostarp piegādes drošību, piegādes regularitāti, kvalitāti un cenu, kā arī uz vides aizsardzību, tostarp energoefektivitāti un klimata aizsardzību. Šādām saistībām ir jābūt skaidri definētām, pārredzamām, nediskriminējošām, pārbaudāmām, un tām jāgarantē tas, ka visiem ES elektroenerģijas uzņēmumiem ir vienlīdzīga pieeja valstu patērētājiem. [..]

[..]

4. Ja nosaka finansiālu kompensāciju, citus kompensācijas veidus un ekskluzīvas tiesības, ko dalībvalsts piešķir 2. un 3. punktā par minēto saistību izpildi, to dara nediskriminējošā un pārredzamā veidā.

[..]

8. Dalībvalstis var nepiemērot 6., 7., 20. un 22. panta noteikumus, ciktāl to piemērošana būtu šķērslis elektroenerģijas uzņēmumiem uzlikto saistību izpildei juridiski vai faktiski vispārējās ekonomiskās interesēs un ciktāl tas neietekmētu tirdzniecības attīstību tādā mērā, ka ir pretrunā Kopienas interesēm. Kopienas interesēs, cita starpā, ir konkurence attiecībā uz tiesīgiem patērētājiem saskaņā ar šo direktīvu un Līguma 86. pantu.

[..]”

20 Direktīvas 2003/54 14. pantā bija noteikts:

“[..]

2. Nekādā gadījumā [sadales] sistēmas operators sistēmu lietotājiem vai sistēmu lietotāju kategorijām nerada nevienlīdzīgus nosacījumus, jo īpaši par labu saviem saistītajiem uzņēmumiem.

[..]

4. Dalībvalsts var prasīt, lai sadales sistēmas operators, veicot ražošanas objektu dispečervadību, dod priekšroku ražošanas objektiem, kas izmanto neizsīkstošos enerģijas avotus vai atkritumus, vai koģenerācijai.

[..]”

21 Saskaņā ar minētās direktīvas 20. panta 1. punktu:

“Dalībvalstis nodrošina tādas sistēmas ieviešanu, kas trešām personām dod pieeju pārvades un sadales sistēmām, pamatojoties uz publicētiem tarifiem, ko piemēro visiem tiesīgiem patērētājiem un piemēro objektīvi un bez sistēmas lietotāju diskriminācijas. Dalībvalstis nodrošina to, ka šos tarifus vai metodiku, ko izmanto tarifu aprēķināšanā, pirms to stāšanās spēkā apstiprina saskaņā ar 23. panta noteikumiem, un ka šie tarifi un metodika, ja apstiprina vienīgi metodiku, tiek publicēti pirms to stāšanās spēkā.”

22 Šīs pašas direktīvas 23. pantā bija noteikts:

“[..]

2. Pārvaldes [regulatīvās] iestādes ir atbildīgas vismaz par tās metodikas noteikšanu vai apstiprināšanu pirms stāšanās spēkā, ko izmanto, lai aprēķinātu vai paredzētu noteikumus un nosacījumus:

a) attiecībā uz pieslēgumu un pieeju valsts tīkliem, tostarp pārvades un sadales tarifiem. [..]

[..]

4. Pārvaldes [regulatīvās] iestādes ir pilnvarotas vajadzības gadījumā pieprasīt pārvades un sadales sistēmas operatoriem grozīt 1., 2. un 3. punktā minētos noteikumus un nosacījumus, tarifus, paņēmienus un metodiku, lai nodrošinātu to samērīgumu un nediskriminējošu piemērošanu.

[..]”

Flandrijas tiesiskais regulējums

Elektroenerģijas dekrēts

- 23 Saskaņā ar 2000. gada 17. jūlija *vlaams decreet houdende de organisatie van de elektriciteitsmarkt* (Flandrijas Dekrēts par elektroenerģijas tirgus organizāciju; *Belgisch Staatsblad*, 2000. gada 22. septembris, 32166. lpp.; turpmāk tekstā – “Elektroenerģijas dekrēts”) 2. pantu:

“Šajā dekrētā:

- 1) “sadale” ir elektroenerģijas transportēšana sadales sistēmās, lai to piegādātu patērētājiem;
- 2) “sadales sistēma” ir noteiktā ģeogrāfiskā zonā esošo līniju kopums ar nominālo spriegumu, kas ir vienāds vai mazāks par 70 kV, un ar to saistītās transformatoru stacijas, sekciju dalījuma punkti, sadales stacijas vai apakšstacijas un citas iekārtas, kas ir nepieciešamas elektroenerģijas pārvadei klientiem reģionālā vai vietējā līmenī;

[..].”

- 24 Elektroenerģijas dekrēta 15. pantā, kas ietverts tā III nodaļā “Pieeja sadales sistēmai”, ir paredzēts:

“Sistēmas operators bez maksas veic visus uzdevumus, kas nepieciešami zaļās elektroenerģijas sadalei, izņemot pieslēgšanu sadales sistēmai.

Flandrijas valdība var ierobežot pirmajā daļā noteikto režīmu.”

- 25 Elektroenerģijas dekrēta 15. pants tika atcelts ar 2004. gada 24. decembra *vlaams decreet houdende bepalingen tot begeleiding van de begroting 2005* (Flandrijas Dekrēts par dažādiem pasākumiem saistībā ar 2005. gada budžetu; *Belgisch Staatsblad*, 2004. gada 31. decembris, 87220. lpp.) 61. pantu.

Lēmumi par zaļās elektroenerģijas ražošanas veicināšanu

- 26 2001. gada 28. septembra *besluit van de Vlaamse regering inzake de bevordering van elektriciteitsopwekking uit hernieuwbare energiebronnen* (Flandrijas valdības Lēmums par elektroenerģijas ražošanas no atjaunojamajiem energoresursiem veicināšanu; *Belgisch Staatsblad*, 2001. gada 23. oktobris, 36778. lpp.) tā sākotnējās redakcijas 14. pantā bija noteikts:

“Katrs piegādātājs katru mēnesi par klientu un par sistēmas tarifa laikposmu paziņo attiecīgajiem sistēmas operatoriem caur viņu sistēmu transportētās elektroenerģijas daudzumu no 8. panta 1. punktā noteiktajiem atjaunojamajiem energoresursiem.

[Elektroenerģijas] dekrēta 15. pantā uzskaitītos uzdevumus sistēmas operators veic bez maksas, pamatojoties uz iepriekšējā punktā noteikto paziņojumu.

Attiecībā uz elektroenerģiju, kas nav saražota Flandrijas reģionā, iestāde, kas ir pilnvarota izsniegt zaļās elektroenerģijas sertifikātus attiecīgajai ražošanas vietai, regulatīvai iestādei izsniedz apliecinājumu, kas garantē, ka šī elektroenerģija ir ražota no 8. panta 1. punktā ietvertajā sarakstā noteiktajiem atjaunojamajiem energoresursiem un ir paredzēta galapatērētājam Flandrijā.

[..]”

27 Tā jaunajā redakcijā, kas noteikta ar 2003. gada 4. aprīļa *besluit van de Vlaamse regering tot wijziging van het besluit van de Vlaamse regering van 28 september 2001* (Flandrijas valdības lēmums, ar kuru groza Flandrijas valdības 2001. gada 28. septembra lēmumu; *Belgisch Staatsblad*, 2003. gada 30. aprīlis, 23334. lpp.; turpmāk tekstā – “2003. gada 4. aprīļa lēmums”) 2. pantu un kas stājās spēkā 2003. gada 30. aprīlī, minētajā 14. pantā bija paredzēts:

“1. Atbilstoši [Elektroenerģijas] dekrēta 15. panta otrajai daļai bezmaksas sadale, kas paredzēta šī paša dekrēta 15. panta pirmajā daļā, attiecas tikai uz tādas elektroenerģijas ievadi, kas saražota ražošanas iekārtās, kuras ir pieslēgtas Flandrijas reģionā esošajām sadales sistēmām.

2. No 8. pantā minētajiem atjaunojamajiem energoresursiem ražotās elektroenerģijas piegādātājs neiekļauj šīs elektroenerģijas galapatērētāja starppatēriņa rēķinā un galīgajā aprēķinā 15. panta pirmajā daļā paredzēto maksu par tās sadali.

[..]”

28 Pēc tam, kad *Essent Belgium* cēla *Raad van State* (Valsts Padome, Beļģija) prasību par 2003. gada 4. aprīļa lēmuma 2. panta atcelšanu, tā ar 2004. gada 12. janvāra nolēmumu apturēja šīs tiesību normas piemērošanu.

29 2001. gada 28. septembra Flandrijas valdības lēmums par elektroenerģijas ražošanas no atjaunojamajiem energoresursiem veicināšanu tika atcelts un aizstāts ar 2004. gada 5. marta *besluit van de Vlaamse regering inzake de bevordering van elektriciteitsopwekking uit hernieuwbare energiebronnen* (Flandrijas valdības Lēmums par elektroenerģijas ražošanas no atjaunojamajiem energoresursiem veicināšanu; *Belgisch Staatsblad*, 2004. gada 23. marts, 16296. lpp.; turpmāk tekstā – “2004. gada 5. marta lēmums”).

30 2004. gada 5. marta lēmuma 18. pantā bija noteikts:

“1. Atbilstoši [Elektroenerģijas] dekrēta 15. panta otrajai daļai bezmaksas sadale, kas paredzēta šī paša dekrēta 15. panta pirmajā daļā, attiecas tikai uz elektroenerģiju, kas tiek piegādāta galapatērētājiem, kuriem ir pieslēgums Flandrijas reģionā esošai sadales sistēmai, un kas saražota no 15. pantā norādītajiem atjaunojamiem energoresursiem ražošanas iekārtā, kura savu elektroenerģiju ievada tieši Beļģijā esošā sadales sistēmā.

2. [Šā panta] 1. punktā paredzētais elektroenerģijas piegādātājs neiekļauj šīs elektroenerģijas galapatērētāja galīgajā rēķinā [Elektroenerģijas] dekrēta 15. panta pirmajā daļā paredzēto maksu par tās sadali.

[..]”

31 Pēc tam, kad *Essent Belgium* cēla *Raad van State* (Valsts Padome) prasību par 2004. gada 5. marta lēmuma 18. panta atcelšanu, tā ar 2004. gada 23. decembra nolēmumu apturēja šīs tiesību normas piemērošanu.

32 Pēc tam, kad ar 2004. gada 24. decembra Dekrētu par dažādiem pasākumiem saistībā ar 2005. gada budžetu tika atcelts Elektroenerģijas dekrēta 15. pants, ar 2005. gada 25. marta *besluit van de Vlaamse regering* (Flandrijas valdības lēmums; *Belgisch Staatsblad*, 2005. gada 27. maijs, 24763. lpp.) no 2005. gada 1. janvāra tika atcelts 2004. gada 5. marta lēmuma 18. pants.

Pamatlieta un prejudiciālie jautājumi

- 33 *Essent Belgium* piegādā uzņēmumiem un privātajiem patērētājiem, kuri atrodas Flandrijas reģionā, elektroenerģiju, ko tā importē – galvenokārt no Nīderlandes – un kas, pēc tās domām, ir zaļā elektroenerģija.
- 34 Uzskatot, ka tādēļ, ka ar 2003. gada 4. aprīļa lēmumu un ar 2004. gada 5. marta lēmumu (turpmāk tekstā – “pamatlietā aplūkoti reģionālie tiesiskie regulējumi”) secīgi tika grozīts tiesiskais regulējums, tai esot ticis nodarīts kaitējums, jo no citas dalībvalsts šādā veidā importētajai zaļajai elektroenerģijai netiek piemērots režīms, saskaņā ar kuru tā tiek bez maksas sadalīta Flandrijas reģionā esošajā sadales sistēmā un kurš tai sākotnēji bija piemērojams, *Essent Belgium* cēla *Nederlandstalige rechtbank van eerste aanleg te Brussel* (Briseles pirmās instances (holandiešu valoda) tiesa, Beļģija) divas prasības, ar kurām tā būtībā lūdz piespriest Flandrijas reģionam samaksāt tai summu EUR 15 958 252 apmērā kā atlīdzību par minēto kaitējumu.
- 35 Tāpat *Essent Belgium* piesaistīja tiesvedībai *Vlaamse Regulator van de Elektriciteits- en Gasmarkt (VREG)* (Flandrijas elektroenerģijas un gāzes tirgus regulatīvā iestāde), t.i., institūciju, kuras kompetencē ir noteikt sadales tarifus, kā arī vairākus sadales sistēmas operatorus, kas tai bija pieprasījuši samaksāt sadales izmaksas, lai nodrošinātu, ka attiecīgie nolēmumi attieksies kopīgi arī uz šīm citām pusēm.
- 36 Savu prasību atbalstam *Essent Belgium* tostarp norādīja, ka, pieņemot pamatlietā aplūkos reģionālos tiesiskos regulējumus, Flandrijas reģions esot pārkāpis Savienības tiesības, it īpaši LESD 18. un 34. pantu, kā arī Direktīvas 96/92 3. panta 1. punktu un 11. panta 2. punktu.
- 37 Šajos apstākļos *Nederlandstalige rechtbank van eerste aanleg te Brussel* (Briseles pirmās instances (holandiešu valoda) tiesa) nolēma apturēt tiesvedību un uzdot Tiesai šādus prejudiciālus jautājumus:
- “1) Vai EKL 28. un 30. pants ir jāinterpretē tādējādi, ka tie nepieļauj dalībvalsts tiesisko regulējumu, šajā gadījumā [Elektroenerģijas] dekrētu, aplūkojot to kopsakarā ar 2003. gada 4. aprīļa lēmumu [..], ar ko ierobežo zaļās elektroenerģijas bezmaksas sadali, to paredzot tikai attiecībā uz tādas elektroenerģijas ievadi, kas saražota ražošanas iekārtās, kuras ir pieslēgtas Flandrijas reģionā esošajām sadales sistēmām, un no tās izslēdzot elektroenerģiju, kas saražota ražošanas iekārtās, kuras nav pieslēgtas Flandrijas reģionā esošajām sadales sistēmām?
- 2) Vai EKL 28. un 30. pants ir jāinterpretē tādējādi, ka tie nepieļauj dalībvalsts tiesisko regulējumu – šajā gadījumā [Elektroenerģijas] dekrētu, aplūkojot to kopsakarā ar 2004. gada 5. marta lēmumu [..], kā to piemēro VREG –, ar ko ierobežo zaļās elektroenerģijas bezmaksas sadali, to paredzot tikai attiecībā uz elektroenerģiju, kas saražota ražošanas iekārtās, kuras savu elektroenerģiju tieši ievada Beļģijā esošā sadales sistēmā, un no tās izslēdzot elektroenerģiju, kas saražota ražošanas iekārtās, kuras neveic savas elektroenerģijas tiešu ievadi Beļģijā esošā sadales sistēmā?
- 3) Vai pirmajā un otrajā jautājumā aplūkotais valsts tiesiskais regulējums ir saderīgs ar vienlīdzības principu un diskriminācijas aizlieguma principu, kas ir paredzēti tostarp EKL 12. pantā un Direktīvas [2003/54] 3. panta 1. un 4. punktā, kuri bija piemērojami faktu norises laikā?”

Par prejudiciālajiem jautājumiem

Par pieņemamību

- 38 Ar savu trešo jautājumu iesniedzējtiesa tostarp jautā, vai Direktīvas 2003/54 3. panta 1. un 4. punkta noteikumi ir jāinterpretē tādējādi, ka tie nepieļauj tādus tiesiskos regulējumus kā pamatlietā aplūkotie reģionālie tiesiskie regulējumi.
- 39 Šajā ziņā ir jāatgādina, ka atbilstīgi Tiesas Reglamenta 94. panta c) punktam lūgumā sniegt prejudiciālu nolēmumu ir jāietver to iemeslu izklāsts, kas likuši iesniedzējtiesai šaubīties par noteiktas Savienības tiesību normas interpretāciju vai spēkā esamību, kā arī saikne, ko tā konstatējusi starp šo tiesību normu un pamatlietai piemērojamajiem valsts tiesību aktiem.
- 40 Taču konkrētajā gadījumā lēmumā par prejudiciālo jautājumu uzdošanu nav sniegts skaidrojums par iemesliem, kas likuši iesniedzējtiesai šaubīties par Direktīvas 2003/54 3. panta 4. punkta interpretāciju. Turklāt šajā lēmumā iekļautais faktisko apstākļu un atbilstoša valsts tiesiskā regulējuma apraksts tāpat neļauj saprast, kādā veidā šī Savienības tiesību norma varētu ietekmēt pamatlietu.
- 41 Tādējādi, kamēr Direktīvas 2003/54 3. panta 4. punktā ir paredzēts, ka, ja dalībvalsts par sabiedrisko pakalpojumu saistību izpildi piedāvā finansiālu kompensāciju, citus kompensācijas veidus un ekskluzīvas tiesības, to piešķir nediskriminējošā un pārrēdzamā veidā, iesniedzējtiesa nenorāda nekāda veida kompensāciju vai ekskluzīvās tiesības, ko pamatlietā aplūkotajos reģionālajos tiesiskajos regulējumos būtu paredzēts piešķirt elektroenerģijas [sadales sistēmu operatoriem], lai kompensētu tiem uzlikto pienākumu nodrošināt zaļās elektroenerģijas bezmaksas sadali. Tāpat no minētā lēmuma neizriet, ka pamatlīta būtu saistīta ar šādām kompensācijām vai ekskluzīvām tiesībām.
- 42 Šajos apstākļos trešais jautājums ir jāatzīst par nepieņemamu, ciktāl tas attiecas uz Direktīvas 2003/54 3. panta 4. punkta interpretāciju.

Par lietas būtību

Ievada apsvērumi

- 43 Apstākļi, ka valsts tiesa savu prejudiciālo jautājumu ir izteikusi, formāli atsaucoties uz noteiktām Savienības tiesību normām, neliedz Tiesai sniegt šai tiesai visus interpretācijas elementus, kas tai var būt noderīgi, izspriežot izskatāmo lietu, neatkarīgi no tā, vai minētā tiesa savu jautājumu formulējumā uz tiem ir vai nav atsaukusies. Šajā ziņā Tiesai no visas valsts tiesas iesniegtās informācijas un tostarp no lēmuma par prejudiciālu jautājumu uzdošanu pamatojuma ir tiesības nošķirt tos Savienības tiesību elementus, kuriem ir nepieciešama interpretācija, ņemot vērā strīda priekšmetu (skat. it īpaši spriedumu, 2009. gada 27. oktobris, *ČEZ*, C-115/08, EU:C:2009:660, 81. punkts un tajā minētā judikatūra).
- 44 Konkrētajā gadījumā no lēmuma par prejudiciālu jautājumu uzdošanu izriet, ka savās pamatlietā celtajās prasībās *Essent Belgium* būtībā lūdz atlīdzināt kaitējumu, kas tai esot nodarīts tāpēc, ka tā vairs nevar izmantot zaļās elektroenerģijas bezmaksas sadales režīmu, ko Flandrijas valdība bija noteikusi par saistošu Flandrijā esošo sadales sistēmu operatoriem, attiecībā uz tās veikto zaļās elektroenerģijas, kas importēta no citas dalībvalsts, kura nav Beļģijas Karaliste, sadali šajā reģionā. *Essent Belgium* norāda, ka tai esot tikusi liegta iespēja izmantot šo režīmu attiecībā uz, pirmkārt, laikposmu no 2003. gada 30. aprīļa, t.i., datuma, kad stājās spēkā 2003. gada 4. aprīļa lēmums, līdz 2004. gada 12. janvārim, t.i., datumam, no kura *Raad van State* (Valsts Padome) apturēja minētā

lēmuma piemērošanu, un, otrkārt, laikposmu no 2004. gada 23. marta, t.i., datuma, kad stājās spēkā 2004. gada 5. marta lēmums, līdz 2004. gada 31. decembrim, t.i., datumam, kurā tika atcelts Elektroenerģijas dekrēta 15. pants.

- 45 Ņemot vērā gan šādi aprakstīto pamatlietā aplūkotā strīda priekšmetu, gan tās temporālo kontekstu, ir jānorāda, ka, lai atbildētu uz iesniedzējtiesas jautājumiem, vajadzētu, runājot par Savienības atvasināto tiesību normām, ņemt vērā nevis Direktīvas 2003/54 3. panta 1. punktu, bet citus šīs direktīvas noteikumus, kā arī noteikumus, kas ietverti attiecīgi Direktīvās 96/92 un 2001/77.
- 46 Runājot, pirmām kārtām, par Direktīvām 96/92 un 2003/54, ar kurām paredz kopīgus noteikumus attiecībā uz elektroenerģijas iekšējo tirgu, no Direktīvas 2003/54 29.–31. panta, pirmkārt, izriet, ka tā stājās spēkā tikai 2003. gada 4. augustā un tā bija jātransponē vēlākais līdz 2004. gada 1. jūlijam, t.i., Direktīvas 96/92 atcelšanas datumam, un līdz ar to pēdējā minētā direktīva, uz kuru tostarp savos Tiesai iesniegtajos apsvērumos atsaucas Flandrijas reģions un VREG un uz kuras pārkāpumu tostarp atsaucās *Essent*, lai atbalstītu savu prasību pamatlietā, *ratione temporis* ir piemērojama attiecībā uz daļu no pamatlietā aplūkotā laikposma.
- 47 Otrkārt, no *ratione materiae* aspekta, ņemot vērā šā sprieduma 44. punktā atgādināto pamatlietā aplūkotā strīda priekšmetu, ir jānorāda, ka, lai gan savā trešajā jautājumā iesniedzējtiesa atsauca uz Direktīvas 2003/54 3. panta 1. punktu, ar kuru tiek izslēgta jebkāda diskriminācija attiecībā uz elektroenerģijas uzņēmumu tiesībām un pienākumiem, minētā direktīva ietver vienu noteikumu, konkrēti, 20. panta 1. punktu, kurā konkrētāk ir iztirzāts jautājums par dalībvalstu pienākumu nodrošināt nediskriminēšanu saistībā ar pieeju sadales sistēmām un šādu pieeju regulējošiem nosacījumiem, tostarp tarifu nosacījumiem. Tādējādi šīs lietas kontekstā būtu jāņem vērā šī pēdējā minētā tiesību norma.
- 48 Runājot par Direktīvu 96/92, līdzīgu iemeslu dēļ būtu jāņem vērā nevis tās 3. panta 1. punkts, kura saturs būtībā atbilst Direktīvas 2003/54 3. panta 1. punkta saturam, bet gan tās 16. pants, kas arī attiecas uz nediskriminējošiem pieejas sadales sistēmām nosacījumiem.
- 49 Turklāt, ņemot vērā, ka Flandrijā esošo sadales sistēmu operatoriem atbilstoši pamatlietā aplūkotajiem reģionālajiem tiesiskajiem regulējumiem ir noteikts pienākums veikt zaļās elektroenerģijas, kas tieši ievadīta minētajās sistēmās vai Beļģijā esošajās sadales sistēmās, bezmaksas sadali, ir arī jāņem vērā Direktīvas 2003/54 3. panta 2. un 8. punkts, kuri attiecas uz sabiedrisko pakalpojumu saistībām, ko dalībvalstis var noteikt uzņēmumiem, kuri darbojas elektroenerģijas nozarē, un kas ir saistītas tostarp ar vides aizsardzību, tai skaitā klimata aizsardzību. Tas pats attiecas uz līdzīgiem noteikumiem, kas ietverti Direktīvas 96/92 3. panta 2. un 3. punktā.
- 50 Otrām kārtām, ņemot vērā šā sprieduma 44. punktā atgādināto pamatlietā aplūkotā strīda priekšmetu, tāpat, ievērojot pamatlietā aplūkoto reģionālo tiesisko regulējumu mērķus veicināt zaļās elektroenerģijas ražošanu, ir jāņem vērā Direktīvas 2001/77 3., 4. un 7. pants, kuru priekšmets ir šādas ražošanas pieauguma veicināšana elektroenerģijas iekšējā tirgū.
- 51 Ņemot vērā visu iepriekš minēto, ir jāsecina, ka ar saviem jautājumiem, kas būtu jāaplūko kopā, iesniedzējtiesa būtībā jautā, vai EKL 12., 28. un 30. pants, Direktīvas 2003/54 3. panta 2. un 8. punkts un 20. panta 1. punkts, Direktīvas 96/92 3. panta 2. un 3. punkts un 16. pants, kā arī Direktīvas 2001/77 3., 4. un 7. pants ir jāinterpretē tādējādi, ka tie nepieļauj tādus tiesiskos regulējumus kā pamatlietā aplūkotie reģionālie tiesiskie regulējumi, kuros ir noteikts režīms, saskaņā ar kuru konkrētā reģionā esošajās sadales sistēmās tiek veikta zaļās elektroenerģijas bezmaksas sadale, bet iespēja izmantot šo režīmu ir ierobežota, paredzot, ka tas attiecas, runājot par pirmo tiesisko regulējumu, tikai uz zaļo elektroenerģiju, ko ražošanas iekārtas tieši ievada minētajās sadales sistēmās, un, runājot par otro, tikai uz zaļo elektroenerģiju, ko šādas iekārtas tieši ievada dalībvalstī, kurā ir šis reģions, esošajās sadales sistēmās, tādējādi, ka šī iespēja neattiecas uz zaļo elektroenerģiju, kas importēta no citām dalībvalstīm.

Par Direktīvu 2001/77

- 52 Tā kā pamatlietā aplūkoti reģionālie tiesiskie regulējumi, ieviešot zaļās elektroenerģijas bezmaksas sadales režīmu, ir vērsti uz to, lai veicinātu šādas elektroenerģijas ražošanu, tie būtu vispirms jāaplūko Direktīvas 2001/77 noteikumu gaismā.
- 53 Proti, kā izriet no šīs direktīvas 1., 3., 4. un 7. panta, tās mērķis tieši ir veicināt elektroenerģijas ražošanā izmantojamo atjaunojamo energoresursu nozīmes palielināšanos iekšējā elektroenerģijas tirgū, un šajā ziņā tā ietver noteikumus attiecībā uz valsts zaļās elektroenerģijas ražošanas atbalsta mehānismiem, kā arī šādas elektroenerģijas pieejas sadales sistēmām nosacījumiem.
- 54 Šajā sakarā, pirmkārt, ir svarīgi norādīt, ka saskaņā ar minētās direktīvas preambulas 1.–3. apsvērumu šāda atjaunojamo energoresursu veicināšana, kas ir Savienības prioritāšu augšgalā, ir pamatota it īpaši ar to, ka minēto energoresursu izmantošana veicina vides aizsardzību un ilgtspējīgu attīstību un ka tā var palielināt drošību, kā arī energoapgādes dažādošanu un paātrināt Kioto protokola mērķu sasniegšanu (šajā ziņā skat. spriedumu, 2013. gada 26. septembris, *IBV & Cie*, C-195/12, EU:C:2013:598, 56. punkts).
- 55 Kā tas izriet no Direktīvas 2001/77 preambulas 14. apsvēruma, Savienības likumdevējs, pieņemot šo dokumentu, uzskatīja, ka, lai saglabātu ieguldītāju uzticību, svarīgs veids, kā sasniegt šīs direktīvas mērķi, ir garantēt dažādu mehānismu, ko valsts līmenī atjaunojamo energoresursu atbalstam piemēro dalībvalstis, pienācīgu darbību, līdz sāk darboties Kopienas sistēma.
- 56 Savukārt minētās direktīvas 4. panta 1. punktā ir uzsvērts, ka šādi mehānismi var palīdzēt sasniegt mērķus, kas noteikti EKL 6. pantā un EKL 174. panta 1. punktā; pēdējā minētajā normā ir uzskaitīti Savienības vides politikas mērķi (šajā ziņā skat. spriedumu, 2013. gada 26. septembris, *IBV & Cie*, C-195/12, EU:C:2013:598, 59. un 60. punkts).
- 57 Minētā tiesību norma atsaucas uz vides kvalitātes saglabāšanu, aizsardzību un uzlabošanu, cilvēku veselības aizsardzību, apdomīgu un racionālu vides resursu izmantošanu, kā arī uz starptautiska mēroga pasākumu, risinot reģionālas un pasaules vides problēmas, veicināšanu (spriedums, 2013. gada 26. septembris, *IBV & Cie*, C-195/12, EU:C:2013:598, 60. punkts).
- 58 Otrkārt, attiecībā uz valsts līmenī īstenotā atjaunojamo energoresursu atbalsta mehānismu iespējamo formu ir jānorāda, ka Direktīvas 2001/77 preambulas 14. apsvērumā ir tikai uzskaitīti dažādi atbalsta veidi, ko parasti izmanto dalībvalstis šajā nolūkā, proti, zaļie sertifikāti, investīciju palīdzība, atbrīvošana no nodokļiem vai to atvieglojumi, nodokļu atmaksāšana un tiešās cenu atbalsta shēmas (spriedums, 2014. gada 26. novembris, *Green Network*, C-66/13, EU:C:2014:2399, 52. punkts un tajā minētā judikatūra).
- 59 Savukārt minētās direktīvas 4. panta 1. punktā ir vienīgi norādīts, ka valsts līmenī esošie atbalsta mehānismi, kuru pieņemšanu šādā veidā iedrošina Savienības likumdevējs, ir vērsti uz to, lai sniegtu zaļās elektroenerģijas ražotājiem tiešu vai netiešu atbalstu.
- 60 No tā it īpaši izriet, ka ar Direktīvu 2001/77 dalībvalstīm tiek atzīta plaša rīcības brīvība šādu zaļās elektroenerģijas ražotāju atbalsta shēmu pieņemšanā un īstenošanā (spriedums, 2014. gada 26. novembris, *Green Network*, C-66/13, EU:C:2014:2399, 54. punkts un tajā minētā judikatūra).
- 61 Konkrētajā gadījumā pamatlietā aplūkotajos reģionālajos tiesiskajos regulējumos paredzētais sadales bezmaksas raksturs nav atzīstams nedz par priekšrocību, nedz tiešu atbalstu zaļās elektroenerģijas ražotājiem, jo šis bezmaksas raksturs sniedz labumu pirmām kārtām piegādātājiem un tārad, principā, patērētājam. Tādējādi bezmaksas pieeja sadales sistēmām attiecīgajā gadījumā varētu tikai netieši tikt atzīta par atbalsta avotu minētajiem ražotājiem un līdz ar to ietilpt Direktīvas 2001/77 4. panta 1. punkta piemērošanas jomā.

- 62 Tomēr šajā kontekstā ir svarīgi arī ņemt vērā, ka no Direktīvas 2001/77 3. panta 1. un 2. punkta izriet, ka Direktīvas 2001/77 4. pantā minētajiem valsts elektroenerģijas ražotāju atbalsta mehānismiem, kuru mērķis tostarp ir veicināt to, ka dalībvalstis īsteno tām ar minēto 3. pantu noteiktos valsts orientējošos mērķus, principā ir jānovēd pie zaļās elektroenerģijas iekšējās ražošanas pastiprināšanas (šajā ziņā skat. spriedumu, 2014. gada 26. novembris, *Green Network*, C-66/13, EU:C:2014:2399, 56. un 57. punkts, kā arī tajos minētā judikatūra).
- 63 Turklāt, kā tas izriet no Direktīvas 2001/77 3. panta 1. punkta, šādiem mehānismiem šajā ziņā – tāpat kā visiem pārējiem pasākumiem, ko dalībvalstis nosaka, lai sasniegtu minētos valsts orientējošos mērķus, – ir jābūt samērīgiem ar sasniedzamo mērķi.
- 64 Tāpat ir jāatgādina, ka saskaņā ar Tiesas judikatūru Direktīvas 2001/77 4. pantā paredzētajām valsts zaļās elektroenerģijas ražošanas atbalsta shēmām ir jāatbilst prasībām, kas izriet no EKL 28. un 30. panta (šajā ziņā skat. it īpaši spriedumu, 2014. gada 11. septembris, *Essent Belgium*, no C-204/12 līdz C-208/12, EU:C:2014:2192).
- 65 Šajos apstākļos, ņemot vērā tostarp to, ka pamatlietā aplūkoto reģionālo tiesisko regulējumu novērtēšanai no minēto Līguma normu viedokļa, kura tiks veikta tālāk šajā spriedumā, attiecīgā gadījumā būs nepieciešams šos tiesiskos regulējumus izvērtēt no šā sprieduma 63. punktā jau minētā samērīguma principa aspekta, to prasību pārbaude, kas var izrietēt no šī principa, ir jāatliek līdz vēlākai analīzes stadijai.
- 66 Treškārt, runājot par Direktīvas 2001/77 7. panta noteikumiem, kuros aplūkoti dažādi jautājumi attiecībā uz sistēmām, ir jānorāda, pirmām kārtām, ka pretēji tam, ko savos apsvērumos šajā ziņā apgalvo Flandrijas reģions un *VREG*, šī 7. panta 3. punkts un 6. punkta otrā daļa nevar attaisnot selektīvus bezmaksas sadales pasākumus, tādus kā pamatlietā aplūkotajos reģionālajos tiesiskajos regulējumos paredzētie.
- 67 Proti, minētās direktīvas 7. panta 3. punkts attiecas nevis uz sadales izmaksām, bet gan uz izmaksām saistībā ar tādiem tehniskiem pielāgojumiem kā pieslēgumi tīklam un tīkla nostiprināšana, kas vajadzīgi, lai integrētu jaunus zaļās elektroenerģijas ražotājus. Savukārt šī paša 7. panta 6. punkta otrajā daļā ir vienīgi paredzēts, ka, nosakot zaļās elektroenerģijas sadales izmaksas, ņem vērā izmaksu ietaupījumus, kas rodas, pieslēdzot pie sistēmas iekārtas, kura izmanto atjaunojamus energoresursus. Taču nav ne pierādīts, ne pat apgalvots, ka tāds būtu pamatlietā aplūkoto reģionālo tiesisko regulējumu mērķis; tajos ir vienīgi paredzēta zaļās elektroenerģijas bezmaksas sadale nolūkā veicināt šīs elektroenerģijas ražošanas pieaugumu.
- 68 Otrām kārtām, attiecībā uz Direktīvas 2001/77 7. panta 6. punkta pirmo daļu, uz kuru tostarp atsauca ģenerālvokāts savu secinājumu 57., 62. un 74. punktā, patiešām ir jānorāda, ka saskaņā ar minēto normu dalībvalstīm ir jānodrošina, ka samaksas iekasēšana par sadali nav diskriminējoša attiecībā uz zaļo elektroenerģiju.
- 69 Tomēr, nepastāvot nepieciešamībai noskaidrot, vai minētā tiesību norma, ciktāl ar to ir aizliegta diskriminācija attiecībā uz zaļo elektroenerģiju, būtu jāinterpretē tādējādi, ka tā attiecas arī uz atšķirībām attieksmē pret dažādiem zaļās elektroenerģijas veidiem, tostarp atkarībā no tās izcelsmes, ir jānorāda, ka Direktīvas 96/92 16. pants un Direktīvas 2003/54 20. panta 1. punkts, kas tiks iztirzāti turpmāk šajā spriedumā, ietver noteikumus, kuri konkrēti attiecas uz piegādātāju pieeju sadales sistēmām nediskriminējošos apstākļos, it īpaši tarifu ziņā. Tā kā ir skaidrs, ka konkrētajā gadījumā minētie noteikumi ir piemērojami pamatlietai, šeit pietiek aplūkot šos noteikumus.

Par Direktīvām 96/92 un 2003/54

- 70 Tā kā pamatlietā aplūkotie strīdi attiecas uz sadales izmaksām, kas būtu jāsedz *Essent Belgium* tāpēc, ka šis uzņēmums kā piegādātājs izmanto sadales sistēmas Direktīvas 96/92 2. panta 6. punkta un Direktīvas 2003/54 2. panta 5. punkta izpratnē, proti, izmaksām, par kurām šī persona apgalvo, ka tās esot diskriminējošas, jo atšķirībā no piegādātājiem, kas tirgo attiecīgās valsts izcelsmes zaļo elektroenerģiju, tā vairs nevar izmantot zaļās elektroenerģijas bezmaksas sadales režīmu, kas [sadales operatoriem] ir noteikts ar pamatlietā aplūkotajiem reģionālajiem tiesiskajiem regulējumiem, ir svarīgi – kā tas norādīts šā sprieduma 47.–49. punktā – ņemt vērā arī dažus minēto direktīvu noteikumus.
- Par Direktīvas 96/92 16. pantu un Direktīvas 2003/54 20. panta 1. punktu, kas attiecas uz nediskriminējošu pieeju sadales sistēmām
- 71 Direktīvas 2003/54 20. panta 1. punktā tostarp ir noteikts, ka dalībvalstis rūpējas par “tādas sistēmas ieviešanu, kas trešām personām dod pieeju pārvades un sadales sistēmām”, un ka šādai sistēmai ir “[jāpamatojas] uz publicētiem tarifiem” un tā ir “[jāpiemēro] objektīvi un bez sistēmas lietotāju diskriminācijas”.
- 72 Šajā ziņā, runājot, pirmkārt, par “pieejas sistēmai” jēdzienu minētās tiesību normas izpratnē, Tiesa ir precizējusi, ka tas ietver nevis fizisku savienojumu ar sistēmu, bet gan tiesības izmantot elektroenerģijas sistēmas (šajā ziņā skat. spriedumu, 2008. gada 9. oktobris, *Sabatauskas* u.c., C-239/07, EU:C:2008:551, 42. punkts).
- 73 Termins “pieeja” tātad ir saistīts ar elektroenerģijas apgādi, tostarp pakalpojuma sniegšanas izmaksām. Šajā ziņā Direktīvas 2003/54 preambulas 2., 6., 13., 15. un 17. apsvērumā tostarp ir uzsvērts, ka minētā pieeja ir jāsniedz par taisnīgi noteiktām cenām un nediskriminējošiem tarifiem, lai visiem tirgus dalībniekiem nodrošinātu efektīvu pieeju tirgum (šajā ziņā skat. spriedumu, 2008. gada 9. oktobris, *Sabatauskas* u.c., C-239/07, EU:C:2008:551, 40. punkts).
- 74 Otrkārt, attiecībā uz “trešās personas” jēdzienu šī paša Direktīvas 2003/54 20. panta 1. punkta izpratnē ir jāatgādina, ka šis jēdziens ir precizēts pašā minētā noteikuma tekstā, lietojot arī jēdzienu “sistēmas lietotājs”, kas ir definēts šīs direktīvas 2. panta 18. punktā un attiecas uz fiziskām vai juridiskām personām, kuras apgādā pārvades vai sadales sistēmu vai saņem piegādes no šīs sistēmas (skat. spriedumu, 2008. gada 9. oktobris, *Sabatauskas* u.c., C-239/07, EU:C:2008:551, 44. punkts).
- 75 Minēto lietotāju vidū ir arī elektroenerģijas piegādātāji, un Tiesa tostarp precizēja, ka, lai tiesīgie patērētāji, kā tas uzsvērts Direktīvas 2003/54 preambulas 4. apsvērumā, varētu brīvi izvēlēties savus piegādātājus, tiem ir jābūt pieejai sadales sistēmām, pa kurām elektroenerģija tiek pārvadāta līdz patērētājiem (šajā ziņā skat. spriedumu, 2008. gada 9. oktobris, *Sabatauskas* u.c., C-239/07, EU:C:2008:551, 32., 33. un 43. punkts).
- 76 Visbeidzot ir jāatgādina, ka trešo personu brīva pieeja pārvades un sadales sistēmām, kas tostarp ir ieviesta ar Direktīvas 2003/54 20. pantu, ir viens no būtiskākajiem pasākumiem, kas dalībvalstīm ir jāīsteno, lai pabeigtu iekšējā elektroenerģijas tirgus izveidi (skat. spriedumu, 2008. gada 9. oktobris, *Sabatauskas* u.c., C-239/07, EU:C:2008:551, 33. punkts un tajā minētā judikatūra).
- 77 Saistībā ar Direktīvu 96/92 ir jāatgādina, kā tas paredzēts tās 16. pantā, ka, lai gan, organizējot pieeju elektroenerģijas sadales sistēmai, dalībvalstis var izvēlēties piešķirt pieeju sistēmai sarunu procedūrā vai vienīgā pircēja procedūru, kas attiecīgi ir paredzētas šīs direktīvas 17. un 18. pantā, abi procedūras veidi ir jāīsteno atbilstoši objektivitātes, pārskatāmības un nediskriminācijas kritērijiem.

- 78 Tādējādi minētajā 16. pantā dalībvalstīm ir aizliegts organizēt pieeju sadales sistēmai diskriminējošā veidā un šis aizliegums vispārīgi attiecas uz jebkādu diskrimināciju, tostarp iespējamo diskrimināciju attiecībā uz izmaksām, kas sedzamas saistībā ar sadales sistēmas izmantošanu (šajā ziņā skat. spriedumus, 2005. gada 14. aprīlis, *AEM un AEM Torino*, C-128/03 un C-129/03, EU:C:2005:224, 59. punkts, kā arī 2005. gada 7. jūnijs, *VEMW u.c.*, C-17/03, EU:C:2005:362, 36., 45. un 46. punkts).
- 79 Attiecībā uz jautājumu par to, vai tādi reģionālie tiesiskie regulējumi kā pamatlietā aplūkoti ir diskriminējoši, pārkāpjot Direktīvas 96/92 16. pantu un Direktīvas 2003/54 20. panta 1. punktu, ir jānorāda, ka šīs pēdējās tiesību normas, pieprasot, lai valsts rīcība, īstenojot pieeju sistēmai, nebūtu diskriminējoša, ir vispārīgā vienlīdzības principa īpašas izpausmes (attiecībā uz Direktīvas 96/92 16. pantu skat. spriedumu, 2005. gada 7. jūnijs, *VEMW u.c.*, C-17/03, EU:C:2005:362, 47. punkts un tajā minētā judikatūra).
- 80 Saskaņā ar pastāvīgo judikatūru diskriminācijas aizliegums nozīmē, ka salīdzināmas situācijas nevar aplūkot atšķirīgi, ja vien šāda atšķirīga attieksme nav objektīvi pamatota (skat. it īpaši spriedumu, 2005. gada 7. jūnijs, *VEMW u.c.*, C-17/03, EU:C:2005:362, 48. punkts).
- 81 Šajā pēdējā ziņā ir jāatgādina, ka atšķirīga attieksme ir pamatota, ja tā ir balstīta uz objektīvu un saprātīgu kritēriju, proti, ja tā atbilst leģitīmi pieņemamam mērķim, ko izvirza aplūkojamie tiesību akti, un ja šī atšķirība ir samērīga ar mērķi, ko ar šo attiecīgo attieksmi ir paredzēts sasniegt (skat. it īpaši spriedumu, 2008. gada 16. decembris, *Arcelor Atlantique un Lorraine u.c.*, C-127/07, EU:C:2008:728, 47. punkts un tajā minētā judikatūra).
- 82 Konkrētajā gadījumā, lai gan pamatlietā aplūkoti reģionālie tiesiskie regulējumi ir vienādi piemērojami visiem elektroenerģijas piegādātājiem, kas izmanto konkrētajā reģionā esošu sadales sistēmu, tomēr saskaņā ar tiem šo piegādātāju piegādātā elektroenerģija tiek atbrīvota no sadales izmaksu samaksas tikai tiktāl, ciktāl tā ir zaļā elektroenerģija, kas tieši ievadīta šādā sistēmā vai dalībvalstī, kurā ir šis reģions, esošajā sadales sistēmā, un tādējādi – kā par to *Essent Belgium* sūdzas pamatlietās – tie paredz atšķirīgu attieksmi pret elektroenerģijas piegādātājiem atkarībā tostarp no zaļās elektroenerģijas, ko šie piegādātāji tirgo, izcelsmes.
- 83 Runājot par iespējamo šādas atšķirīgas attieksmes attaisnojumu, vispirms ir jānorāda, ka pretēji tam, ko apgalvo Flandrijas reģions un *VREG*, šī attaisnojuma nolūkam nevar atsaukties uz Direktīvas 96/92 11. panta 3. punktu vai Direktīvas 2003/54 14. panta 4. punktu kā tādiem. Proti, neregulējot jautājumu par to, kam jāsedz sadales izmaksas, minētās tiesību normas vienīgi paredz, ka dalībvalsts var prasīt, lai sistēmas operatori, veicot ražošanas iekārtu dispečervadību, tostarp dod priekšroku ražošanas iekārtām, kas ražo zaļo elektroenerģiju.
- 84 Tajā pašā laikā nav nekādu šaubu par to, ka pamatlietā aplūkoto reģionālo tiesisko regulējumu mērķis, proti, veicināt zaļās elektroenerģijas ražošanu, ir leģitīms. Šajā ziņā ir arī jāatgādina, ka atjaunojamo energoresursu izmantošana elektroenerģijas ražošanai ir lietderīga vides aizsardzībai, jo tā palīdz samazināt siltumnīcas efektu izraisošo gāzu emisijas, kas ir viens no galvenajiem klimata pārmaiņu cēloņiem, kuru Savienība un tās dalībvalstis ir apņēmušās apkarot (skat. spriedumu, 2014. gada 11. septembris, *Essent Belgium*, no C-204/12 līdz C-208/12, EU:C:2014:2192, 91. punkts un tajā minētā judikatūra).
- 85 Tātad jautājums ir par to, vai minētais mērķis var pamatot minēto atšķirīgo attieksmi, t.i, vai tā ir balstīta uz objektīvu un saprātīgu kritēriju un ir samērīga ar sasniedzamo mērķi.
- 86 Tomēr, ņemot vērā, pirmkārt, Savienības tiesību normu un tātad raksturlielumu lielo skaitu, atbilstoši kuriem, kā jau norādīts šā sprieduma 65. punktā, būs jāpārbauda pamatlietā aplūkoto reģionālo tiesisko regulējumu samērīgums, un, otrkārt, nepieciešamību šajā kontekstā ņemt vērā arī citus Direktīvas 96/92 un Direktīvas 2003/54 noteikumus, kas tiks aplūkoti tālāk, minētā samērīguma pārbaude ir jāatliek līdz vēlākai analīzes stadijai.

– Par Direktīvas 96/92 3. panta 2. un 3. punktu un Direktīvas 2003/54 3. panta 2. un 8. punktu, kas attiecas uz sabiedrisko pakalpojumu saistībām

- 87 Gan Direktīvas 96/92 3. panta 2. punkts, gan Direktīvas 2003/54 3. panta 2. punkts ļauj dalībvalstīm noteikt elektroenerģijas nozares uzņēmumiem sabiedrisko pakalpojumu saistības, kas tostarp attiecas uz vides aizsardzību, tai skaitā klimata aizsardzību.
- 88 Kā apgalvo Komisija, tieši tas, šķiet, notiek pamatlietā aplūkoto reģionālo tiesisko regulējumu gadījumā, jo tajos visiem Flandrijā esošo sadales sistēmu operatoriem ir noteikts pienākums veikt zaļās elektroenerģijas, ko ražotāji tieši ievada šajās sistēmās vai Beļģijā esošajās sadales sistēmās, bezmaksas sadali un tādējādi tie veicina zaļās elektroenerģijas ražošanas pieaugumu.
- 89 Tomēr šajā ziņā ir arī jāuzsver, pirmkārt, kā tas izriet no šā sprieduma 87. punktā minētajām tiesību normām, ka saskaņā ar šiem tiesiskajiem regulējumiem noteiktajām sabiedrisko pakalpojumu saistībām ir jābūt nediskriminējošām. Direktīvas 2003/54 3. panta 2. punktā turklāt ir piebilsts, ka minētajām saistībām ir jānodrošina, ka Savienības elektroenerģijas uzņēmumiem ir vienlīdzīga piekļuve valstu patērētājiem.
- 90 Taču, lai gan ir konstatējams, ka pamatlietā aplūkotajiem reģionālajiem tiesiskajiem regulējumiem ir pakļauti visi sadales sistēmu operatori un ka līdz ar to nevar secināt nekādu atšķirīgu attieksmi starp šiem operatoriem, šā sprieduma 82. punktā jau ir norādīts, ka turklāt saskaņā ar šiem tiesiskajiem regulējumiem piegādātāju piegādātā elektroenerģija tomēr tiek atbrīvota no sadales izmaksu samaksas tikai tiktāl, ciktāl tā ir zaļā elektroenerģija, kas tieši ievadīta konkrētajā reģionā esošajā sistēmā vai dalībvalstī, kurā ir šis reģions, esošajā sadales sistēmā, un tādējādi tie paredz atšķirīgu attieksmi pret elektroenerģijas piegādātājiem atkarībā tostarp no zaļās elektroenerģijas, ko šie piegādātāji tirgo, izcelsmes. Minētā atšķirīgā attieksme tādējādi var ietekmēt arī Savienības elektroenerģijas uzņēmumu vienlīdzīgu piekļuvi valstu patērētājiem Direktīvas 2003/54 3. panta 2. punkta izpratnē.
- 91 Turklāt ir taisnība, ka no Direktīvas 2003/54 3. panta 8. punkta izriet, ka atšķirībā no režīma, kas bija pārsvarā piemērojams saskaņā ar Direktīvu 96/92 saistībā ar tās 3. panta 3. punktu un 16. pantu (šajā ziņā skat. spriedumu, 2005. gada 7. jūnijs, *VEMW u.c.*, C-17/03, EU:C:2005:362, 65. punkts), dalībvalstīm ir atļauts nepiemērot Direktīvas 2003/54 20. panta noteikumus, kuros ir paredzēta trešo personu nediskriminējoša pieeja pārvades un sadales sistēmām, ja to piemērošana varētu radīt šķērsli elektroenerģijas uzņēmumiem šādi uzlikto sabiedrisko pakalpojumu saistību izpildei juridiski vai faktiski. Tomēr Tiesa jau ir nospriedusi, ka, lai dalībvalstis varētu tādējādi atkāpties no Direktīvas 2003/54 20. panta prasībām, tām tostarp ir jāpārbauda, vai sabiedrisko pakalpojumu saistību izpildi, kas jāveic sistēmu operatoriem, nevar īstenot ar citiem līdzekļiem, kas neaizskar tiesības uz pieeju tiktāl, kuras ir vienas no Direktīvā 2003/54 paredzētajām tiesībām (spriedums, 2008. gada 22. maijs, *citiworks*, C-439/06, EU:C:2008:298, 60. punkts).
- 92 Otrkārt, tāpat ir jānorāda, ka sabiedrisko pakalpojumu saistības, kas ieviestas saskaņā ar Direktīvu 96/92 un Direktīvu 2003/54, kā tas izriet no 3. panta 2. punkta katrā no minētajām direktīvām, ir jāīsteno, pilnībā ievērojot attiecīgos Līguma noteikumus, tostarp ne tikai EK līguma 90. pantu (kas kļuvis par EKL 86. pantu), uz kuru ir atsauce 3. panta 2. punktā katrā no minētajām direktīvām, bet arī EK līguma 30. pantu (kas kļuvis par EKL 28. pantu) un 36. pantu (pēc grozījumiem kļuvis par EKL 30. pantu), kuri ir veltīti preču brīvai aprītei, kā tas tostarp izriet no Direktīvas 96/92 preambulas 3., 15. un 19. apsvēruma.
- 93 Saistībā ar EKL 86. pantu Tiesa jau ir nospriedusi, ka, lai gan Direktīvas 2003/54 3. panta 2. punktā, lasot to kopsakarā ar minēto Līguma normu, ir ļauts uzņēmumiem, kam uzticēts pārvaldīt kādu sabiedrisko pakalpojumu, noteikt saistības tostarp attiecībā uz elektroenerģijas piegādes cenas noteikšanu, šādas saistības nosakošajam valsts tiesiskajam regulējumam ir jāvar garantēt izvirzītā

mērķa sasniegšanu un tas, lai atbilstu samērīguma kritērijam, nedrīkst pārsniegt tā sasniegšanai vajadzīgo (skat. spriedumu, 2011. gada 21. decembris, *Enel Produzione*, C-242/10, EU:C:2011:861, 55. punkts).

- 94 Saistībā ar pamatlietā aplūkoto reģionālo pasākumu samērīguma pārbaudi šā sprieduma 65. un 86. punktā tomēr jau ir norādīts, ka, ņemot vērā dažādas Savienības tiesību normas, saistībā ar kurām būtu jāveic šī pārbaude konkrētajā gadījumā, tā pagaidu kārtā ir jāatliek.
- 95 Savukārt runājot par EKL 28. un 30. pantu, kas arī jāievēro sabiedrisko pakalpojumu saistībās, kuras ieviestas saskaņā ar gan Direktīvas 96/92, gan Direktīvas 2003/54 3. panta 2. punktu, tie tiks aplūkoti turpinājumā.

Par EKL 28. un 30. pantu

- 96 Atbilstoši Tiesas pastāvīgajai judikatūrai EKL 28. pants, aizliedzot starp dalībvalstīm pasākumus ar kvantitatīviem importa ierobežojumiem līdzvērtīgu iedarbību, attiecas uz ikvienu valsts pasākumu, kas var tieši vai netieši, faktiski vai iespējami traucēt Kopienas iekšējo tirdzniecību (skat. it īpaši spriedumus, 1974. gada 11. jūlijs, *Dassonville*, 8/74, EU:C:1974:82, 5. punkts; 2014. gada 1. jūlijs, *Ålands Vindkraft*, C-573/12, EU:C:2014:2037, 66. punkts, un 2014. gada 11. septembris, *Essent Belgium*, no C-204/12 līdz C-208/12, EU:C:2014:2192, 77. punkts).
- 97 Taču ir jākonstatē, ka tādi tiesiskie regulējumi kā pamatlietā aplūkotie reģionālie tiesiskie regulējumi var vismaz netieši un potenciāli likt šķēršļus elektroenerģijas, it īpaši zaļās elektroenerģijas, importam no citām dalībvalstīm.
- 98 Proti, šādi tiesiskie regulējumi, tostarp tādēļ, ka tie mudina tirgus dalībniekus, it īpaši elektroenerģijas piegādātājus, iegādāties zaļo elektroenerģiju, kas ražota konkrētajā reģionā vai dalībvalstī, kurā ir šis reģions, to ekonomisko priekšrocību dēļ, kas izriet no šīs elektroenerģijas bezmaksas sadales, ir jā kvalificē kā EKL 28. pantā paredzētie pasākumi ar kvantitatīvajam ierobežojumam līdzvērtīgu iedarbību (pēc analogijas skat. spriedumu, 1986. gada 5. jūnijs, Komisija/Itālija, 103/84, EU:C:1986:229, 2. un 24. punkts un tajos minētā judikatūra).
- 99 Attiecībā uz Flandrijas reģiona un *VREG* apgalvojumu, ka jebkāds iespējamais šķērslis elektroenerģijas brīvai aprītei konkrētajā gadījumā esot salīdzinoši nenozīmīgs, tostarp tādēļ, ka attiecīgajā laikposmā Flandrijā ražotās zaļās elektroenerģijas proporcionālā daļa vēl esot bijusi pietiekami maza, pietiek atgādināt, ka, pat ja tiktu pieņemts, ka šāds apstāklis ir konstatējams, tomēr katrā ziņā valsts pasākums netiek atbrīvots no EKL 28. pantā noteiktā aizlieguma piemērošanas tikai tāpēc, ka radītais importa šķērslis ir neliels un ka pastāv citas iespējas realizēt importētos ražojumus (skat. it īpaši spriedumu, 1986. gada 5. jūnijs, Komisija/Itālija, 103/84, EU:C:1986:229, 18. punkts un tajā minētā judikatūra).
- 100 Turklāt no pastāvīgās judikatūras izriet, ka valsts tiesiskais regulējums, kas ir pasākums ar kvantitatīviem ierobežojumiem līdzvērtīgu iedarbību, tomēr var tikt attaisnots, pamatojot to ar kādu no EKL 30. pantā uzskaitītajiem vispārējo interešu apsvērumiem vai ar imperatīvām prasībām. Abos gadījumos valsts pasākumam atbilstoši samērīguma principam ir jāspēj nodrošināt mērķa sasniegšanu un nav jāpārsniedz tas, kas nepieciešams, lai to sasniegtu (skat. it īpaši spriedumu, 2014. gada 1. jūlijs, *Ålands Vindkraft*, C-573/12, EU:C:2014:2037, 76. punkts un tajā minētā judikatūra).
- 101 Valsts pasākumi, kas var likt šķēršļus Kopienas iekšējai tirdzniecībai, tātad var arī tikt attaisnoti ar imperatīvām prasībām saistībā ar vides aizsardzību, tostarp ar vēlmi veicināt atjaunojamo energoresursu izmantojuma palielināšanu elektroenerģijas ražošanā, kas, kā jau atgādināts šā sprieduma 84. punktā, ir lietderīga minētajai vides aizsardzībai un kas turklāt ir vērsta arī uz cilvēku un dzīvnieku

veselības un dzīvības aizsardzību, kā arī augu aizsardzību, kas ir EKL 30. pantā noteiktie vispārējo interešu iemesli (šajā ziņā skat. it īpaši spriedumu, 2014. gada 1. jūlijs, *Ålands Vindkraft*, C-573/12, EU:C:2014:2037, 77.–80. punkts un tajos minētā judikatūra).

102 Šajos apstākļos atliek pārbaudīt, vai tādi reģionālie tiesiskie regulējumi kā pamatlietās aplūkoti atbilst samērīguma principam.

Par samērīguma principu

103 Kā tas izriet no šā sprieduma 63., 85., 93. un 100. punkta, tādu reģionālo tiesisko regulējumu kā pamatlietās aplūkoti atbilstība Direktīvas 2001/77 3. panta 1. punktam un 4. pantam, Direktīvas 96/92 3. panta 2. punktam un 16. pantam, Direktīvas 2003/54 3. panta 2. un 8. punktam un 20. panta 1. punktam, kā arī EKL 28. un 30. pantam konkrētajā gadījumā ir atkarīga no tā, vai minētie tiesiskie regulējumi atbilst no samērīguma principa izrietošajām prasībām.

104 Kā atgādināts šā sprieduma 100. punktā, lai izdarītu šādu konstatējumu, minētajiem reģionālajiem tiesiskajiem regulējumiem vienlaikus ir jāspēj sasniegt izvirzīto mērķi, kura leģitīmais raksturs konkrētajā gadījumā jau ir konstatēts šā sprieduma 54., 84. un 101. punktā, proti, mērķi veicināt zaļās elektroenerģijas ražošanas pieaugumu, un jābūt nepieciešamiem šā mērķa sasniegšanai.

105 Šajā ziņā vispirms ir jāatgādina, kā to jau norādījusi Tiesa, ka apstākļi, ka valsts atbalsta shēma ir izveidota tādā veidā, lai tieši atbalstītu zaļās elektroenerģijas ražošanu, nevis vienīgi tās patēriņu, var tikt tostarp izskaidrots ar to, ka elektroenerģijas zaļais raksturs ir saistīts vienīgi ar tās ražošanas veidu un ka tādējādi ar gāzes emisiju samazināšanu saistītos vides mērķus var efektīvi īstenot galvenokārt ražošanas stadijā (skat. spriedumu, 2014. gada 11. septembris, *Essent Belgium*, no C-204/12 līdz C-208/12, EU:C:2014:2192, 98. punkts un tajā minētā judikatūra).

106 Tāpat ir jāuzsver, kā tas jau ir atgādināts šā sprieduma 62. punktā, ka no Direktīvas 2001/77 3. panta 1. un 2. punkta, tos aplūkojot kopsakarā ar tās 4. pantu, izriet, ka pēdējā minētajā pantā paredzētajiem valsts elektroenerģijas ražotāju atbalsta mehānismiem, kuru mērķis tostarp ir veicināt, ka dalībvalstis īsteno tām ar minēto direktīvu noteiktos valsts orientējošos mērķus, principā ir jānoved pie zaļās elektroenerģijas iekšējās ražošanas pastiprināšanas (skat. spriedumu, 2014. gada 26. novembris, *Green Network*, C-66/13, EU:C:2014:2399, 57. punkts un tajā minētā judikatūra).

107 Šī apstākļa dēļ, it īpaši to aplūkojot kopā ar faktu, ka Savienības tiesībās nav veikta valsts zaļās elektroenerģijas atbalsta shēmu saskaņošana, dalībvalstīm principā ir atļauts ierobežot šādu shēmu sniegto labumu, to attiecinot vienīgi uz to teritorijā notiekošo zaļās elektroenerģijas ražošanu (pēc analogijas saistībā ar Direktīvu 2009/28 skat. spriedumu, 2014. gada 1. jūlijs, *Ålands Vindkraft*, C-573/12, EU:C:2014:2037, 94. un 97.–99. punkts).

108 Saistībā ar valsts zaļās elektroenerģijas ražošanas atbalsta shēmu spēju sasniegt mērķi palielināt šādu ražošanu Tiesa tostarp ir nospriedusi, ka pienākums iepirkt zaļo elektroenerģiju par [obligātām] minimālām cenām var sniegt šī veida elektroenerģijas ražotājiem noteiktu ekonomisko priekšrocību, jo tas garantē, ka tie bez riska gūs lielākus ieņēmumus nekā tie, ko viņi būtu guvuši, nepastāvot šim pienākumam (spriedums, 2001. gada 13. marts, *PreussenElektra*, C-379/98, EU:C:2001:160, 54. punkts).

109 Tāpat, runājot par valstu atbalsta shēmām, kurās izmantots tā sauktais “zaļo sertifikātu” mehānisms, Tiesa ir norādījusi, ka elektroenerģijas piegādātājiem noteiktais pienākums iegādāties no zaļās elektroenerģijas ražotājiem noteiktu šādu sertifikātu kvotu ir domāts tostarp tālab, lai nodrošinātu minētajiem ražotājiem pieprasījumu pēc tiem piešķirtajiem sertifikātiem un tādā veidā sekmētu zaļās enerģijas, kuru tie saražo par cenu, kas ir augstāka par klasiskās enerģijas tirgus cenu, noieta. Šajā ziņā Tiesa ir arī uzsvērusi, ka šādas shēmas stimulējošā ietekme uz elektroenerģijas ražotājiem kopumā, lai tiem liktu palielināt savu zaļās elektroenerģijas ražošanu, tādējādi nešķiet apšaubāma un līdz ar to

apšaubāma nav arī tās piemērotība šajā gadījumā izvirzītā likumīga mērķa sasniegšanai (skat. spriedumu, 2014. gada 11. septembris, *Essent Belgium*, no C-204/12 līdz C-208/12, EU:C:2014:2192, 109. un 110. punkts un tajos minētā judikatūra).

- 110 Šāda zaļās enerģijas, kuras ražošanas izmaksas joprojām šķiet samērā augstas salīdzinājumā ar tās elektroenerģijas ražošanas izmaksām, kas saražota no neatjaunojamajiem energoresursiem, atbalsta shēma būtībā ir vērsta uz to, lai ilgtermiņā sekmētu ieguldījumus jaunās iekārtās, sniedzot ražotājiem zināmas garantijas attiecībā uz to zaļās elektroenerģijas noietu nākotnē (skat. spriedumu, 2014. gada 1. jūlijs, *Ålands Vindkraft*, C-573/12, EU:C:2014:2037, 103. punkts).
- 111 Konkrētajā gadījumā attiecībā uz zaļās elektroenerģijas bezmaksas sadales režīmu, kas ieviests ar pamatlietā aplūkotojiem reģionālajiem tiesiskajiem regulējumiem, vispirms ir jānorāda, ka atšķirībā no valsts zaļās elektroenerģijas atbalsta shēmām iepirkuma saistību vai zaļo sertifikātu veidā, par kuriem bija runa iepriekšējos šā sprieduma punktos, šī režīma mērķis nav sniegt tiešu atbalstu zaļās elektroenerģijas ražotājiem.
- 112 Proti, kā tas jau ir norādīts šā sprieduma 61. punktā, zaļās elektroenerģijas bezmaksas sadale veido finansiālu priekšrocību, kas tiek sniegta pirmām kārtām minētās elektroenerģijas piegādātājam un kas – attiecīgā gadījumā un atkarībā tostarp no pārdošanas cenas, ko piegādātājs iekļauj rēķinā par tā piegādāto elektroenerģiju patērētājam, – var zināmā mērā un inducētā veidā sniegt labumu arī patērētājam.
- 113 Turpretim šāds atbalsta mehānisms nesniedz arī nekādu noteiktību attiecībā uz faktu, ka ekonomiskā priekšrocība, ko tas šādā veidā rada piegādātājiem, galu galā tiks faktiski un būtiski piedāvāta zaļās elektroenerģijas ražotājiem, it īpaši vismazākajām vietējām ražošanas iekārtām, kuras Flandrijas reģions, kā tas apgalvo, vēlas atbalstīt, un kurām nav vienlaicīgi ražotāja un piegādātāja statusa.
- 114 Proti, labums, ko šādi zaļās elektroenerģijas ražotāji attiecīgā gadījumā gūs no minētās ekonomiskās priekšrocības, būs atkarīgs no dažādām tirgiem raksturīgām nejaušībām, piemēram, elektroenerģijas cenas šajos tirgos, pieprasījuma un piedāvājuma vai arī spēku samēra starp esošiem tirgus dalībniekiem, kā arī no tā, cik lielā mērā piegādātāji vēlēties ļaut ražotājiem gūt labumu no šīs priekšrocības.
- 115 Taču, ņemot vērā, ka iespējamais atbalsts, ko pamatlietā aplūkotais bezmaksas sadales režīms varētu radīt pašam zaļās elektroenerģijas ražotājam, ir vienlaikus netiešs un nenoteikts un tam ir gadījuma raksturs, ir jāsecina, ka nav konstatējama pat šī režīma piemērotība tam, lai sasniegtu konkrētajā gadījumā izvirzīto leģitīmo mērķi, proti, efektīvi stimulēt tirgus dalībniekus ražot vairāk zaļās elektroenerģijas, neraugoties uz tai raksturīgajām papildu ražošanas izmaksām, tādējādi palīdzot dalībvalstīm sasniegt tām ar Direktīvas 2001/77 3. pantu noteiktos valsts orientējošos ražošanas mērķus.
- 116 Šī netiešā, nenoteiktā un gadījuma rakstura dēļ un ņemot vērā, ka turklāt pastāv citi līdzekļi, piemēram, zaļo sertifikātu piešķiršana, kuri savukārt drošā un efektīvā veidā palīdz sasniegt mērķi palielināt zaļās elektroenerģijas ražošanas apjomu, tostarp neapdraudot trešo personu brīvas pieejas sadales sistēmām nodrošināšanu nediskriminējošos apstākļos, kura ir tostarp paredzēta Direktīvas 2003/54 20. panta 1. punktā un kura ir viens no būtiskajiem pasākumiem, lai pabeigtu elektroenerģijas iekšējā tirgus izveidi, ir jāsecina, ka tādi reģionālie tiesiskie regulējumi kā pamatlietā aplūkotie neatbilst prasībām, kas izriet no samērīguma principa, un ka apdraudējumi, kurus tie rada minētajai brīvajai pieejai un preču brīvai aprītei, tātad nevar tikt attaisnoti ar minēto mērķi.
- 117 Ņemot vērā iepriekš minēto, ir jāsecina, ka, tā kā tādi reģionālie tiesiskie regulējumi kā pamatlietā aplūkotie neatbilst no samērīguma principa izrietošajām prasībām, ar tiem ir pārkāpts gan EKL 28. un 30. pants, gan Direktīvas 96/92 3. panta 2. punkts un 16. pants, Direktīvas 2003/54 3. panta 2. un 8. punkts un 20. panta 1. punkts un Direktīvas 2001/77 3. un 4. pants.

Par EKL 12. pantu

- 118 Ņemot vērā, pirmkārt, konstatējumu šā sprieduma iepriekšējā punktā, no kura izriet, ka ar tādiem reģionālajiem tiesiskajiem regulējumiem kā pamatlietā aplūkotie ir pārkāpts tostarp EKL 28. un 30. pants, un, otrkārt, to, ka iesniedzējtiesa nav sniegusi nekādus paskaidrojumus par iemesliem, kuru dēļ tā uzskata, ka minētie tiesiskie regulējumi rada diskrimināciju valstspiederības dēļ EKL 12. panta izpratnē, Tiesai šajā lietā nav jāaplūko šī pēdējā tiesību norma.
- 119 Ņemot vērā visus iepriekš minētos apsvērumus, uz uzdotajiem jautājumiem ir jāatbild, ka EKL 28. un 30. pants, Direktīvas 2003/54 3. panta 2. un 8. punkts un 20. panta 1. punkts, Direktīvas 96/92 3. panta 2. un 3. punkts un 16. pants, kā arī Direktīvas 2001/77 3. un 4. pants, tos aplūkojot kopsakarā, ir jāinterpretē tādējādi, ka tie nepieļauj tādus tiesiskus regulējumus kā pamatlietā aplūkotie reģionālie tiesiskie regulējumi, kuros ir noteikts režīms, saskaņā ar kuru konkrētā reģionā esošajās sadales sistēmās tiek veikta zaļās elektroenerģijas bezmaksas sadale, bet iespēja izmantot šo režīmu ir ierobežota, paredzot, ka tas attiecas, runājot par pirmo tiesisko regulējumu, tikai uz zaļo elektroenerģiju, ko ražošanas iekārtas tieši ievada minētajās sadales sistēmās, un, runājot par otro, tikai uz zaļo elektroenerģiju, ko šādas iekārtas tieši ievada dalībvalstī, kurā ir šis reģions, esošajās sadales sistēmās.

Par tiesāšanās izdevumiem

- 120 Attiecībā uz pamatlietas pusēm šī tiesvedība ir stadija procesā, kuru izskata iesniedzējtiesa, un tā lemj par tiesāšanās izdevumiem. Izdevumi, kas radušies, iesniedzot apsvērumus Tiesai, un kas nav minēto pušu izdevumi, nav atlīdzināmi.

Ar šādu pamatojumu Tiesa (otrā palāta) nospriež:

EKL 28. un 30. pants, kā arī Eiropas Parlamenta un Padomes 2003. gada 26. jūnija Direktīvas 2003/54/EK par kopīgiem noteikumiem attiecībā uz elektroenerģijas iekšējo tirgu un par Direktīvas 96/92/EK atcelšanu 3. panta 2. un 8. punkts un 20. panta 1. punkts, Eiropas Parlamenta un Padomes 1996. gada 19. decembra Direktīvas 96/92/EK par kopīgiem noteikumiem attiecībā uz elektroenerģijas iekšējo tirgu 3. panta 2. un 3. punkts un 16. pants, kā arī Eiropas Parlamenta un Padomes 2001. gada 27. septembra Direktīvas 2001/77/EK par tādas elektroenerģijas pielietojuma veicināšanu iekšējā elektrības tirgū, kas ražota, izmantojot neizsīkstošos enerģijas avotus, 3. un 4. pants, tos aplūkojot kopsakarā, ir jāinterpretē tādējādi, ka tie nepieļauj tādus tiesiskus regulējumus kā 2003. gada 4. aprīļa *besluit van de Vlaamse regering tot wijziging van het besluit van de Vlaamse regering van 28 september 2001* (Flandrijas valdības Lēmums, ar kuru groza Flandrijas valdības 2001. gada 28. septembra lēmumu) un 2004. gada 5. marta *besluit van de Vlaamse regering inzake de bevordering van elektriciteitsopwekking uit hernieuwbare energiebronnen* (Flandrijas valdības Lēmums par elektroenerģijas ražošanas no atjaunojamajiem energoresursiem veicināšanu), kuros ir noteikts režīms, saskaņā ar kuru konkrētā reģionā esošajās sadales sistēmās tiek veikta zaļās elektroenerģijas bezmaksas sadale, bet iespēja izmantot šo režīmu ir ierobežota, paredzot, ka tas attiecas, runājot par pirmo lēmumu, tikai uz zaļo elektroenerģiju, ko ražošanas iekārtas tieši ievada minētajās sadales sistēmās, un, runājot par otro lēmumu, tikai uz zaļo elektroenerģiju, ko šādas iekārtas tieši ievada dalībvalstī, kurā ir šis reģions, esošajās sadales sistēmās.

[Paraksti]